

Γράφουν ο Γρηγόρης Χρονόπουλος και ο Γιώργος Χατζηβασίλης

ΓΙΑ ΝΑ ΜΗΝ ΞΕΧΝΟΥΝ ΟΙ ΠΑΛΙΟΙ ΚΑΙ ΝΑ ΜΑΘΑΙΝΟΥΝ ΟΙ ΝΕΟΙ...

Ένας φίλος ήρθε από τα παλιά φορτωμένος με χιλιάδες αναμνήσεις

Γιώργο, γεια σου,

Άνοιξα το κρυφό σεντούκι μου την περασμένη εβδομάδα και άρεσε τόσο πολύ σε τόσο πολλούς, δεν το περίμενα. Λες να βρήκαν κάτι παρόμοιο, κάτι δικό τους μέσα; Είπα όλοι ερχόμαστε από τον ίδιο δρόμο. Ξέρεις, είμαστε μια αδικημένη γενιά. Ήρθαμε σε δύσκολους καιρούς, ζήσαμε δύσκολες καταστάσεις, αποκτήσαμε αγώνες και δώσαμε από το μόχθο μας. Και είδαμε μετανάστες στην Ελλάδα και μάλιστα παράνομους! Παράξενα φαινόμενα, πάλι δύσκολοι καιροί για την πατρίδα μας και παράξενα φαινόμενα σε όλον τον πλανήτη. Τώρα αν κάποιος κρύβουμε στο σεντούκι μας τη μεγάλη λέξη ανάγκη, που ο Ουγκώ λέει είναι η λέξη με τη μεγαλύτερη σημασία, η αιτία που μας έκανε να πάρουμε το δρόμο του ξενιτεμού αυτό είναι από εκείνα τα ανθρώπινα, που όσο παράλογα να είναι, είναι και ανθρώπινα.

Είναι μέσα σε κείνα και από κείνα που κρύβουμε στο μυστικό σεντούκι. Να φανούμε ανώτεροι, να εντυπωσιάσουμε, να κερδίσουμε κύρος, να προβληθούμε. Αυτά υπάγονται στους κοινωνικούς κανόνες και δεν είναι πάντοτε κατακριτέο, έχει και καλά στοιχεία, την πρόοδο, τη δημιουργία, την καλλιέργεια. Αστείο είναι όταν παραγίνεται η προβολή, ο έπαινος που δεν έχει βάση να σταθεί. Και είδαμε ανθρώπους, από εκείνα τα χρόνια τα πρώτα, τα δύσκολα να φέρονται σαν... καλώς αποκαταστημένοι και είδαμε ανθρώπους με κάποια οικονομική άνεση να νιώθουν ανώτεροι, καλλίτεροι.

Κι εμείς, με τη νοσταλγία και με τα σελήνια μετρημένα για επικοινωνία με τους δικούς, για να πούμε κάτι συγκεκριμένο, αναγκαίο πηγαίναμε στο κεντρικό Ταχυδρομείο και σε κείνους τους τηλεφωνικούς θαλάμους, «μ' ακούς, μ' ακούς;» Η σύνδεση με την Ελλάδα γινόταν μέσω Λονδίνου.

Πόσο έχει αλλάξει η ζωή! Και πόσες οι ανέσεις τού τώρα. Όμως οι ανέσεις έγιναν ανάγκες! Θυμάμαι τις ώρες τις βραδινές με τα γράμματα... Η αλληλογραφία από τις σημαντικές μας επαφές. Κι εκεί είναι το πιο πολύτιμο μαλαματικό στο κρυφό σεντούκι, φίλε μου. Η χαρά της απλής ζωής μου, ο ήλιος στη νυχτερινή βάρδια του εργοστασίου, παρουσία της ψυχαγωγής!

Γιώργο, κάτι μοναδικό, κάτι δαντελένιο, μια αλληλογραφία 20χρονη, μια επαφή τόσο στενή, μια συνεννόηση πνευματοψυχική. Γιώργο, ταξιδεύαμε σ' ένα κανάλι με τσιποκάλαμα και αγριάγκαθα και βρήκαμε ομορφιά και στα βατράκια και στις πεταλούδες και στα γαϊδουράγκαθα. Εκεί να δεις βιβλίο που γίνεται αυτή η ιστορία!

Μια ερωτική φιλία που γνώριζε πως δεν υπήρχε μέλλον. Και να ζητάμε κι ο ένας

και η άλλη να σταματήσουμε να μην κρατάμε λευκές τις νύχτες του άλλου. Τι είχα να προσφέρω εγώ με τα ερείπια που είχα να φροντίζω και πώς ν' αφήσει εκείνη μια καριέρα με μετεκπαίδευση και την ηθική υποχρέωση στην οικογένεια, περισσότερο του αδελφού, για τις σπουδές της;

Έτσι τα χρόνια πέρασαν κι αναγκάστηκε να υποκύψει σ' ένα γάμο με συνάδελφο μετά τα σαράντα. Και πέρασαν τα χρόνια μαζί κι η νιότη μας. Κι έμεινε εκείνο το βάλσαμο, που έκλεισε όλες τις πληγές στη μοναξιά, την μικρή πραγματικότητα, τη ζωή με τις υποχρεώσεις "και πήραμε το δρόμο μας ανώτερο". Ο Καραγάτσος λέει «σ' όλο τον κόσμο υπάρχει μόνο ένα κορίτσι».

Τα χρόνια φύγανε, τα τρένα, η νιότη, η ζωή. Κρατάω κάποιες θύμισες κι αυτές μου ομορφαίνουν τη ζωή. Κρατάω κάποια θυμητάρια, πολύτιμα αποκτήματα, είναι εκεί στο φορτσέρι μου και πάω.

Ε Π Ι Κ Ο Ι Ν Ω Ν Ι Α

Σ' αναζητώ παντοτεινά,
συχνά, πυκνά σε κουβεντιάζω.
Όχι πως είμαι μοναχός
δεν ένιωσα ποτέ αποκομμένος.
Φίλοι, γνωστοί, ο κάθε άνθρωπος
μια χειραψία, μια επαφή,
μια συμπάραση.
Όμως κείνο το εκ βαθέων, το απόλυτο
πώς να το πεις στον ξένο,
τον συνάνθρωπο;
Με τους πολλούς θα πεις πολλά,
θα δώσεις και θα πάρεις
τη γνώση και την ανοχή,
το γέλιο, τη συμπόνια.
Μα για το εκ βαθέων
θέλεις την πρόθεση την άδολη
την κατανόηση και την αγάπη.
Αυτά μόνο σε σένα τα συνάντησα.
Και σου μιλώ στη μοναξιά,
στο πλιόγερμα, στη νύχτα.
Έρχομαι πλάϊ σου εκεί
στο παραγώνι δίπλα
και ξετυλίγω σκέψεις μου,
αισθήματα κι ιδέες,
κουβάρια στο κουβάρια
αργά-σιγά μ' εμπιστοσύνη.
Δοσμένα στην αγάπη σου
στην κατανόησή σου.

Γρηγόρης

ΑΠΑΝΤΗΣΗ

Γειά σου Γρηγόρη,

Μπορεί να μην περίμενες την ζεστή ανταπόκριση στο σπουδαίο γράμμα σου την περασμένη Τετάρτη, αλλά σε είχα προειδοποιήσει και πραγματικά χάρηκα για τα συγχαρητήρια που έλαβες και αυτά που άκουσα ή διάβασα. Μόνο ο Θεός κι' εσύ γνωρίζετε τί θησαυρός υπάρχει μέσα στο μυστικό σεντούκι σου...

Όμως, καλέ μου φίλε, σημασία δεν έχει ο θησαυρός τού καθενός στα μυστικά σεντούκια μας, αλλά πώς τον χρησιμοποιούμε και εσύ είσαι μάλιστα σ' αυτό, με το λογοτεχνικό σου ταλέντο και προπαντός την ειλικρίνεια. Γιατί, χωρίς την ειλικρίνεια ο θησαυρός είναι άχρηστος, όπως την κάλπικη λίρα...

Αλήθεια, θυμάσαι Γρηγόρη την ταινία «Η κάλπικη λίρα» με τον Δημήτρη Χορν, την Ελλην Λαμπέτη, τον Βασίλη Λογοθετίδη, τον Μίμη Φωτόπουλο, τον Ορέστη Μακρή, την Ίλια Λιβυκού, τον Δημήτρη Μυράτ και τον Λαυρέντη Διανέλλο; Τους ανέφερα όλους επειδή ήταν μεγάλες και αξέχαστες μορφές τού ελληνικού κινηματογράφου.

Μεγάλο πράγμα η ειλικρίνεια και δυστυχώς υπάρχει μεγάλο έλλειμμα της στον ελληνισμό.

Δεν μπορεί κάποιος ανήθικος να παραδίσει δωρεάν μαθήματα ηθικής, ούτε ένας απατεωνάκος να διδάσκει τιμότητα στους πολιτικούς. Ξέρω συμπατριώτες μου που όλοι, μα όλοι ήταν πάμπλουτοι στην Αίγυπτο, λες κι' εγώ δεν μεγάλωσα εκεί για να ξέρω πως οι πάμπλουτοι δεν ήρθαν στην Αυστραλία, αλλά πήγαν στην Ελλάδα και άλλες ευρωπαϊκές χώρες.

Το είδα και στο καράβι «Τοσκάνα» που επί σαράντα μέρες, όσο χρειάστηκε για να ταξιδεύσουμε από τον Πειραιά στην Μελβούρνη, άκουγα κάποιους νεαρούς συνομιλητικούς μας να λένε πως είναι πλούσιοι και έρχονταν στην Αυστραλία για την... περιπέτεια και θα επέστρεφαν γρήγορα στην πατρίδα. Άλλοι πίστευαν πως θα μείνουν στην Αυστραλία μόνο πέντε χρόνια, αλλά είναι ακόμη εδώ...

Εγώ Γρηγόρη, δεν μπορώ να πω ότι είμαι αδικημένος, γιατί ήρθα με όλη την οικογένειά μου, βρήκα αμέσως καλή δουλειά,

σ' ένα χρόνο παντρεύτηκα, σε δύο είχαμε το πρώτο μας παιδί και σε τρία το πρώτο μας σπίτι.

Όμως, γνωρίζω πολύ καλά τις δυσκολίες που αντιμετωπίσατε εσείς που ήρθατε μόνοι και με μεγάλες οικογενειακές υποχρεώσεις στην πατρίδα. Εξω ακούσει τρομακτικές ιστορίες και φοβερές ταλαιπωρίες που έστειλαν πολλούς νέους στα ψυχιατρεία, ή τους έσπρωξαν στην αυτοκτονία. Αλλά δεν πρέπει να γκρινιάζουμε επειδή οι νεοφερμένοι μας βρίσκουν καλύτερες συνθήκες και αντιμετωπίζουν μικρότερα προβλήματα, άσχετα αν τους φαίνονται βουνό επειδή δεν υπάρχει μέτρο σύγκρισης.

Για μένα η αλληλογραφία με την αρραβωνιαστικά ήταν η μοναδική επαφή με την πατρίδα και η πιο μεγάλη χαρά στην ξενιτιά, όταν έβλεπα στο γραμματοκιβώτιο φάκελλο με το δικό της γραφικό χαρακτήρα.

Και πού βάζεις εκείνο το τηλέφωνο που μου κόστιζε ένα κάρο λεφτά; Δύο λίρες, ή δυόμισι δολάρια το λεπτό μου κόστιζε για ν' ακούσω τη φωνή της και πολλές φορές που παρασύρθηκα, πλήρωσα πολλές λίρες ή δολάρια, αλλά τί σημασία έχει;

Κάποτε στη γειτονιά μου που είχε χαλάσει το τηλέφωνο σε δημόσιο θάλαμο και μπορούσες να τηλεφωνήσεις δωρεάν στην Ελλάδα, εκεί να δεις ουρές συμπατριωτών μας μέχρι να το επισκευάσουν! Πραγματικά οι ανέσεις έχουν γίνει ανάγκες στην εποχή μας, αλλά αυτό είναι η... «εξέλιξη». Θυμάμαι την εποχή που μπορούσαμε να ζήσουμε χωρίς τηλέφωνο και τώρα έχω τρία στο σπίτι. Τώρα μιλώ δωρεάν στους φίλους μου στην πατρίδα με το Skype και ο φίλος μου ο Μπάμπης Ράκης στην Κύπρο μου συστήνει ένα πρόγραμμα για να μιλάμε δωρεάν και στο τηλέφωνο!

Θυμάμαι τα τηλεγραφήματα συγγενών από την Ελλάδα που διάβαζαν στους γάμους και τα φαξ που έχουν εξαφανιστεί, επειδή τώρα έχουμε τα email πιο γρήγορα και δωρεάν.

Θυμάμαι τις εποχές που ζούσαμε χωρίς ηλεκτρικό ψυγείο, χωρίς αυτοκίνητο, σύστημα κλιματισμού και άλλες ηλεκτρικές οικιακές συσκευές, αλλά μπορούμε να πάμε πίσω στο χρόνο; Και γιατί άλλωστε; Βέβαια, μερικοί και ειδικά οι νέοι το παρακάνουν, αλλά ποιος μπορεί να τους σταματήσει;

Πάντως, φίλε Γρηγόρη και σήμερα το ποίημά σου είναι όλα τα λεφτά, υποπτεύομαι πια πως διαβάζεις την ψυχή μου και την ανακουφίζεις με τον δικό σου μοναδικό τρόπο...